

údobí hledal MěstNV usilovně někoho, kdo by se muzea ujal, pokusil se o jeho úpravu a jeho činnost oživil. Na návrh ředitele školy požádal mě národní výbor, abych se správy muzea ujal. Představitelé obce mě ubezpečili všestrannou finanční podporou a tím, že netrvají na žádné hmotné odpovědnosti [předchozí správce muzea se k jeho předání nedostavil]. Rozhodl jsem se tedy, že se o záchranu muzea pokusím. Byly dvě možnosti. Buď skládku opráší a být formálně správcem tzv. muzea, nebo se rozhodnout pro novou a radikální úpravu. Zvolil jsem druhou cestu, vypracoval plán oprav, zpracoval libreto výstavy. K tomu bylo třeba mít hmotnou podporu, vyhledat obětavé spolupracovníky, ochotné pomáhat při opravách. I to se nakonec podařilo za vydatné pomoci některých členů nově zřízené muzejní rady. Krajské muzeum pomáhalo při zrodu muzea například při úpravě historické síně v přízemí budovy. Prvé poschodí je vyhrazeno pro expozici krajky, kam byly předány i vítězné exponáty ze světové výstavy v Bruselu. Rozvoji muzejní práce pomohla i přístavba přednáškového sálu s kapacitou 50 sedadel.

Všechno to úsilí nebylo nadarmo. Stoupající návštěvnost svědčí o vzrůstajícím zájmu o muzeum nejen v našem kraji, ale i v celé republice. Činnost muzea a ohlas návštěvníků je zachycen ve výročních zprávách muzea, otiskovaných v letech 1963—1967 v Kulturních programech Vamberka.

Existence přednáškového sálu umožňuje pravidelnou osvětovou činnost během celého roku a tak se muzeum stalo skutečným střediskem kultury ve městě.

BOHUMIL PAVEL,
správce muzea

SDRUŽENÍ PŘÁTEL HISTORICKÝCH A PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK PODORLICKA V RYCHNOVĚ NAD KN.

Státní péče muzejní a památková má veliké úkoly, zejména za situace, v níž se kulturní hodnoty tohoto úseku skutečně nalézají. Na jejich úkoly nemohou stačit nejen stálí pracovníci při malém svém počtu, ale ani aktivisté pracující v muzejních radách a jako zpravodajové památkové péče, i když všichni vykonávají velmi odpovědnou a záslužnou práci. Podmínkou úspěchu — jak zkušenosti ukázaly — je přímé zapojení široké veřejnosti do spolupráce. Jedině velké množství jedinců, majících upřímný vztah k památkám, je schopno za dobrého řízení vytvořit prostředí, které umožní do-

sažení žádoucích výsledků. Vědomí této skutečnosti dalo podnět k návrhu, aby okruh takových lidí byl podchycen a získán pro památkovou péči.

Autoři návrhu byli si vědomi, že tato činnost musí být řízena, ale při tom brali v úvahu, že sama organizovanost — forma, nesmí být překážkou v náborech jedinců a že tuto je nutno odstranit. Počítali věcně s faktickou nechtí mnoha jednotlivců, kteří jinak mají o věc zájem, ke všemu, co znamená závazky, povinnosti, soustavnost práce atd., vyplývající z formálního členství v nějaké organizaci. I tuto stránku vyřešili. Pomohl společný vztah a láska k věci samé.

Tak vzniklo sdružení přátel z dobrého úmyslu zachraňovat hodnoty kulturní, jimiž náš kraj přímo oplývá, před zničením, poškozováním a zapomenutím.

Sdružení má své stanovy, schválené ONV a je organizací společenskou. Jeho činnost a pracovní náplň je vymezena řádem, ale jen rámcově, aby byla stálá možnost přizpůsobovat se poměrům a potřebám na úseku památek. Členství je dobrovolné a projevuje se prací. Sdružení vyžaduje na svých členech, aby sledovali památky, sdělovali své znalosti o nich, upozorňovali na jejich ohrožení, poškození, na možnost získání předmětů pro sbírky, na jejich existenci, poučovali spoluobčany, navrhovali způsob záchrany, dávali podněty, upozorňovali na staré osoby znalé života, tradic rodinných i společenských z doby dřívější, zprostředkovali jejich návštěvy, sbírali zkazky a pověsti, zvali na akce sdružení a sami se jich účastnili a podobnou činností dle vlastní úvahy podporovali celek. Na tuto drobnou činnost, kterou každý bez námahy může vykonávat v blízkém okruhu, je ve sdružení kladen hlavní důraz. Pracovní souhrn těchto drobných pracovních příspěvků, této malé, ale velmi konkrétní pomoci, vytváří výsledky celku, které pak až překvapují. Tuto formu činnosti mají lidé rádi. Vidí, že jejich účast pomohla, že je uznávána a hodnocena. Nikdy nesmí být proto opomíjena nebo dokonce přehlížena. O to musí vedení pečlivě dbát, musí být v denním styku s občany, slyšet a zaznamenávat jejich připomínky, podněty a upozornění a hlavně je pak uplatňovat. Na to jsou lidé velmi citliví. Vidí-li, že jejich drobná práce je uznávána, zapojují se do společné činnosti víc a hlouběji a sami získávají pomocníky další. Zájem o proniknutí do veřejnosti jde tak daleko, že se ani nevyžaduje, aby členové — v tomto ryze pracovním pojetí — podávali hned formální přihlášku členskou. Tak sdružení vedle členů písemně přihlášených má široký okruh členů faktických, abychom tak řekli „sousedských“. Nečiní se rozdíl mezi oběma skupinami, všichni jsou vítáni, jejich práce je stejně hodnocena. Na první pohled se to zdá živelné, ale není tomu tak. Pracovní výsledky jsou a velmi dobré. A to je podstata a smysl tohoto způsobu zapojení veřejnosti. Velmi se osvědčila a na úseku památkové péče se ukázala mimořádně vhodnou a úspěšnou.

Všechna tato zdánlivě rozptýlená činnost soustřeďuje se ve výboru sdru-

žení, který ji koordinuje, řídí a vyvolává, aniž by jakkoliv podvazoval iniciativu členů a přátel. Poznatky se ihned ve výboru zpracovávají a opatření jím usnesená se ihned provádějí. V tom spočívá další přednost práce. Činnovníci zasahují neformálně a vyřizují věci kdykoliv a kdekoliv během dne, při nahodilých schůzkách, informují se vzájemně všemi prostředky, činí vhodná opatření i osobně pod svou odpovědností a podávají o nich zprávu. Tato pružnost je pro sdružení charakteristickou a typickou.

V pracovních schůzkách výboru se nejen projednávají záležitosti sdružení, ale vyráběny jsou různé upomínkové předměty. Jejich prodejem byly opatřeny základní finanční prostředky sdružení, a toto se finančně postavilo na vlastní nohy. Krok za krokem, přesně dle vytyčené osnovy, provádělo a vykonává sdružení svou činnost. Informovalo národní výbory, organizace, jednotlivce, podávalo podněty a návrhy, vždy věcné a ráděně zdůvodněné, hlavně však zakročovalo a pomáhalo samo. Desítky podání, právě tak jako výsledky zásahů jsou toho dokladem. V průběhu dvou let stalo se sdružení, které začínalo z ničeho a mělo k dispozici jen dobrou vůli a snahu svých členů, uznávaným pomocníkem národních výborů a organizací na úseku kulturního života. Jeho členové, jako aktivisté nejrůznějších orgánů, uplatňují všude účel, smysl, práci i úkoly a plány sdružení. A právě tato soustavná, tichá, důsledná činnost, záměrně prováděná, dává sdružení jeho pravý smysl a náplň. Zapojilo se drobnou, takřka mravenčí prací, do veřejného života, vykonává ji trvale a získává přízeň svými výsledky. Podchytilo široké vrstvy občanstva, které našly v rámci sdružení a v účasti na jeho práci vhodnou možnost uplatnění svého příspěvku k dobru města a podorlic. kého kraje.

Sdružení pořádá besedy, dnes již čteně navštěvované, na nichž seznamuje občanstvo se svou prací, úkoly, výsledky, získává samo informace, podněty atd. Náměty navazují vždy na zájmy občanů a vyznačují se čilými pohovory a opravdovou diskusí, velmi plodnou a věcnou, i množstvím dotazů a podnětů. Při tom příspěvky, zejména pak starších lidí, jsou přesně zaznamenávány a i zachycovány na magnetofonové pásky. Tak jsou podchycovány staré písně, zvyky, úprava jídel, způsoby odívání atd. Bylo již 10 besed.

Z podnětu sdružení byly uspořádány oslavy 350. výročí úmrtí slavného skladatele doby renesanční, rychnovského rodáka Jiřího Rychnovského, a v jejich rámci koncert z jeho děl v provedení sboru Českých madrigalistů. Koncert byl vyprodán, dopoledního vystoupení se zúčastnilo na 700 žáků místních škol. Následoval koncert v zámku v Častolovicích. Oba podniky zorganizovalo a po všech stránkách zajistilo sdružení, a přes jejich velikou náročnost s úspěchem. Podobně uspořádalo sdružení v rámci oslav 500 let od založení Jednoty bratrské koncert bratrské hudby a zpěvu v zámeckém nádvoří, bez ohledu na náklady, opětně s velkým ohlasem u kulturní veřejnosti.

*Z činnosti Sdružení přátel historických a přírodních památek Podorlicka.
Přemisťování barokní sochy v Rychnově n. Kn.*

Členové sdružení pomáhali při různých akcích v souvislosti s oslavami Jednoty bratrské, zejména při realizaci výstavy „Odkaz Jednoty bratrské národu“, uspořádané muzeem. Podobně pomáhali i při jiných akcích muzea, s jehož pracovníky jsou v denním styku.

Vydána byla publikace o Jiřím Rychnovském v počtu 1.050 kusů a je zcela rozebrána. Další edicí je gramofonová deska s nahrávkou hlasu rychnovského renezančního zvonu Kryštofa a sklauby Jiřího Rychnovského. 850 kusů tohoto hodnotného suvenýru, vydaného za finanční výpomoci Krajského střediska státní památkové péče, bylo prodáno v kratičké době a náklady včetně půjčky uhrazeny. K vánocům byla vydána blahopřání s barevnou fotografií figurek z jesliček lidového řezbáře L. Štichauera.

Zvláště se pak sdružení zaměřilo na záchranu starých památek. Restaurováno, případně přemístěno bylo dosud 12 soch a sousoší za finanční podpory odboru a komise kultury ONV, provedena řada drobných oprav dalších památek. Z podnětu sdružení byla uskutečněna první část opravy starého židovského hřbitova. Sdružení provedlo pořádek v prostoru a zajistilo soupis pomníků (1647 až 1850 = 413 kusů) včetně překladu jejich nápisů. Na náklad MěstNV nechalo sdružení odlít novou desku M. D. Rettigové a zajistí její umístění.

To vše jsou akce větší, k nimž přistupují sta drobných opatření nejrůznějšího zaměření.

Členové sdružení zúčastnili se rozsáhlých prací na opravě vzácných staveb chrámu Nejsv. Trojice a hřbitovní kaple, prováděných dobrovolnou akci příslušníků chrámového sboru.

Letný přehled činnosti za dva roky nejen ukazuje rozsah práce a bohatství jejích výsledků, ale dokazuje, že při dobré vůli, nadšení a lásce jednotlivců k věci, za pomoci pracovníků z občanstva, dobře řízené, nechá se vykonat řádný kus práce na úseku kulturní činnosti — dosud tak ohroženém.

Práce soustavná, důsledná, záměrně vedená, přináší ovoce. A uznání, pochopení i přímá podpora veřejných činitelů jsou důležitou vzpruhou k další činnosti.

Úkolů je velmi mnoho, jsou s nimi spojeny značné starosti, ale také radostná práce, a pro tu bylo vlastně sdružení určeno!

FRANTIŠEK HANDL